

Disciplinpåföljd för 209 läkare förra året

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, HSAN, tilldelade under förra året 209 läkare en disciplinpåföljd i form av en varning eller erinran.

II Under fjolåret kom det in 3 227 anmälningar till HSAN, en i stort sett oförändrad siffra jämfört med året innan. Antalet anmälda personer var 5 042, och 337 fick någon form av sanktion. Både bland anmälda och fällda dominerar läkarna, enligt nämndens årsredovisning, Disciplinpåföljderna, med syfte att vara preventiva individuellt och allmänt, är varning och erinran. I fjol fick 293 personer en sådan påföljd; 209 läkare, 27 sjuksköterskor eller barnmorskor, 21 tandläkare samt 36 från »övrige yrken«.

Behörighetsinskränkningarna, som är tänkta att skydda patienterna, gäller delegitimering och prøvotid. I fjol miste åtta läkare sin legitimation, någon fick tillbaka sin, och tre fick prøvotid på tre år. Dessutom begränsades förskrivningsrätten för narkotika i sju fall.

Detta är HSAN

HSAN är ingen domstol men väldigt domstolsliknande i sitt sätt att arbeta. Ny chef för myndigheten är sedan årsskiftet Annika Marcus som är domare, vilket är ett krav på ordföranden i HSAN. (Vi hade en intervju med henne i 9/2003).

AT-läkare frias – felet ursäktligt

AT-läkaren borde ha remitterat patienten till röntgen. Men han hade begränsad erfarenhet och det handlade om ett svårbedömt olycksfall. Det gör felet ursäktligt och han frias av Ansvarsnämnden. (HSAN 2412/02)

II Den 53-åriga mannen led av Bechterews sjukdom. Han blev den 23 augusti 2002 påkörd av en bil när han cyklade och kom akut till lasarettet. AT-läkaren kunde inte finna någon ömhet över skelettet och bedömde skadorna som begränsade samt att ytterligare utredning inte var nödvändig.

Patienten kontaktade akutmottagningen på nytt och fick tid för undersökning den 27 augusti. I samband med denna remitterades han till en röntgenundersökning, som visade att han hade en fraktur i ryggen. Han opererades senare.

Patienten anmälde AT-läkaren.

Ansvarsnämnden läste patientjour-

Vid HSAN arbetar bland annat två ordförande, ytterligare 16 jurister och tre deltidanställda läkare. Dessutom finns läkare från olika specialiteter knutna till nämnden. Dessa gör de medicinska bedömningar som läggs till grund för nämndens beslut och föredrar ärendena.

Ärenden som uppenbart inte kan leda till påföljd avgörs genom ordförandebeslut. Men de tyngre ärendena avgörs i nämnd med en ordförande och åtta andra ledamöter. Dessa utses efter förslag från de fackliga organisationerna, Landstings-/Kommunförbundet samt de politiska partierna.

Så arbetar HSAN

Handläggningen vid HSAN börjar med en anmälan, som till största delen kommer från patienter men även från Socialstyrelsen. Styrelsens anmälningar leder nästan alltid till fällande utslag, beroende på att de är ordentligt utredda och underbyggda.

Kort kan man säga att HSAN alltid tar in patientjournalen samt yttrande från den anmälda läkaren. I vissa mer kom-

nalen och hämtade in yttrande av AT-läkaren, som bestred att han handlat fel.

Han tog upp sjukhistorien och särskilt hur olyckan skett, bilens kraft, fallets riktning, vilken kroppsdel som tog emot stöten samt patientens medvetandegrad under och efter det inträffade.

Han tog status där allmäntillstånd, luftvägar, cirkulation samt skelett kontrollerades. Trots att varje enskilt spinalutskott palperades och bröstkorgen komprimerades framkom inga smärtor. Med tanke på graden av våld som framkom i anamnesen samt avsaknad av fynd i status bedömde han inte röntgen som nödvändig, berättade AT-läkaren.

Patientens smärtor tilltog sedan under helgen, men vid undersökning den 27 augusti var fyndet vid status fortfarande beskedligt, och patienten röntgades snarare av den anledningen att han kom tillbaka, menade AT-läkaren.

II Bedömning och beslut

Av ambulansjournalen framgick att patienten, med Bechterews sjukdom, varit starkt smärtpåverkad vid ankomsten till sjukhuset. Han hade drabbats av en inte

Annika Marcus, ny chef för HSAN. Foto: Jan Håkansson.

plicerade fall hämtar nämnden också in utlåtande från ett vetenskapligt råd.

I en del ärenden blir det ganska långa skriftväxlingar. Andra gånger är det flera anmälda och då blir det många yttranden, och kanske flera experter som ska bedöma fallet.

Expertläkare föredrar ärendet för nämnden, som fattar beslut.

Inte sällan står ord mot ord från patient och läkare. Då gäller vanliga bevisregler, vilket innebär att om det inte är visat att läkaren gjort fel så kan nämnden inte heller ställa henne eller honom till ansvar. I sådana fall kan patientjournalen spela en viktig roll som bevismedel, berättar Annika Marcus.

HSANs beslut kan överklagas, först till Länsrätten i Stockholm. Nästa instans är Kammarrätten i Stockholm, och i sista hand finns Regeringsrätten.

Gjorde fel men friades ändå

I många fall konstaterar HSAN att läkaren gjort sig skyldig till ett fel men friar ändå.

Det beror ofta på att felet bedöms som ringa. Men det kan också bedömas som ursäktligt. Ursäktlighetskriteriet kan träda in till exempel när läkaren anses ha bristande erfarenhet, AT-läkare brukar frias just på den grunden. Det har också använts när felet har bedömts bero på att läkaren har följt sin kliniks rutiner. •

oansenlig kraft vid kollisionen med en bil. Det är väl känt att patienter med Bechterews sjukdom lätt drabbas av frakturer på grund av att skelettet är stelt och oeftergivligt, sa Ansvarsnämnden.

Det kan synas märkligt att en sådan avancerad fraktur kan ha uppstått och att patienten ändå var förmögen att kunna ta sig från sjukhuset efter undersökningen.

AT-läkaren misstolkade våldets natur vid kollisionen. Frakturer efter hög-energisador är vanliga. Med hänsyn till den typ av våld mannen drabbades av borde AT-läkaren ha utfört en röntgenundersökning, menar Ansvarsnämnden.

Som AT-läkare hade han en begränsad erfarenhet. Kunskap om Bechterews sjukdom och den till sjukdomen kopplade risken att lätt få frakturer kan därför inte vara rimligt att kräva.

Därtill var AT-läkaren placerad på en akutmottagning och hade ensam att ta hand om detta svårbedömda olycksfall. Mot den bakgrunden får hans fel att inte remittera patienten till röntgenundersökning anses ursäktligt. Anmälan kan därför inte leda till disciplinpåföljd, beslutar Ansvarsnämnden. •